

Vykročiť zo seba znamená rozsvietiť pre iných

(SME, 22. 07. 2014, 167/22, str. 17)

Pomerne početná spoločnosť tvorcov slovenskej poézie je bohatšia o meno Ivan Klohna a jeho oneskorený knižný debut.

Výber z lyriky bardejovského autora Ivana Klohnu *Jedine tak vieš neodísť* (Pectus 2014) tvorí posledný verš jeho krátkej básne *Stopy*, ktorý rozvíja obraz „ostávaš všade, kde si už raz bola“.

Bytostná prítomnosť

Práve táto pointa predznamenáva základné myšlienkové východiská knihy: intenzitou vlastného bytia nenásilne vstupovať do iných životov a stať sa ich dôveryhodnou súčasťou. Napríklad ako hudba, čo „preniká a nikoho neprehovára“. Alebo ako vietor, čo „pohladí a nezanechá stopy“.

Takýto existenciálne chápaný životný a umelecký program by bol nemysliteľný bez empatie, príslušnosti k spoločenstvu ľudí a bez vedomia spoluzodpovednosti. Všetky tieto predpoklady sa stali prirodzenou výbavou človeka a básnika Klohnu. Stredobodom jeho intímnych reflexií je žena ako jedinstaj obnovovaný zdroj inšpirácie, no i žena vyzývajúca na nadčasové úvahy v tematicky bohatších básňach.

Zjednodušujúco možno povedať, že subjektívne, výsostne privátne, ba i eroticky vypäté metafory („neviem si poradiť s rozkričaným ľonom a túžbou“) sa od verša k veršu menia na všeobecne platnejšie objavy a nálezy, v ktorých sa ľúbostný vzťah manifestuje najmä ako sviatočná udalosť a hlboký duševný zážitok.

Od seba k iným

Čas, v ktorom ich vzájomný vzťah prebieha, býva milosrdný i krutý. Vypĺňajú ho rozlúčky a návraty. V ich kolobehu hmatateľne cítiť nepoľavujúce túženie a čakanie, opatrnú radosť z očakávania i pochopiteľnú únavu zo zmáhajúceho smútku. Všetko trvá v zajatí nepokojov a pochybností a v neúprosne vymeranom čase, ktorý nás približuje k smrti. Ale aj k básni, čo je miesto, kde oslepujúco horí svetlo ženského tela i vychádza odvrátené slnko, vädnú náručia milencov a kde sa v pribúdajúcom stmievaní tajne vrstvia zabúdané i čerstvé jazvy. A kde sa priam refrénovito rozodnieva, lebo „prichádzaš a stále vykračuješ zo seba“.

„Vykročiť zo seba“ tu znamená opustiť seba samého – maloverného, ľahostajného a vlažného. Lebo nám ľuďom sa stáva, že „len občas vzplanieme v pahrebe“ a musíme si pripustiť, že aj naším, hoci nevedomým a možno zanedbateľne malým pričinením „pribudlo od poslednej večere veľa kamenia na každý hrob“. Inými slovami, neurobili sme dosť, aby život neústupne trval na svojom a nezmyselne neustupoval smrti.

V Klohnových voľných veršoch, ilustrovaných Jozefom Petejom, počuť zvláštne ticho, aké býva v napätých situáciách človeka. „Keby každá slza nevyschla, rozplynul by som sa v tichu,“ konštatuje autor v jednej z básní debutovej knihy, napísaných so zjavnou jazykovou kompetenciou. Ticho tých básní je i synonymom svetla, aké vzniká, keď človek vyjde zo seba a kráča k iným. Inak by ho dostihla a pohltila tma.

Marián Hatala
Autor je básnik a publicista

Preniknúť do duše

(Literárny týždenník, 25-26/2014, str. 12)

Táto útlá knižka, ktorá sa svojimi rozmermi takmer vojde do vrečka, v sebe ukrýva prierez Klohnovej poetickej tvorby. Iste aj preto v nej nájdeme polytematické básne, mapujúce básnikove výpovede počas niekoľkých desaťročí, odkedy sa poézia stala Klohnovou súčasťou. Aj napriek tematickej rôznorodosti básní je v zbierke najčastejšie zastúpená ľúbostná a existencialistická lyrika. Veď napokon, láska a smrť sú najsilnejšou inšpiráciou v poézii. Klohnove básne sú úprimné, cítiť v nich zrelého človeka, ktorý si uvedomuje hranice pominateľnosti. Ako hovorí v jednej zo svojich básní: „*Čas ktorý máš plynie / a jeho vodu do rúk neukryješ*“ (Za priateľom, s. 59). Čas sa síce nedá chytiť a odložiť na horšie časy, no poryvy, v ktorých nás obteká, sa dajú na pamiatku uložiť do veršov. A to sa Klohnovi darí veľmi dobre. Motív plynutia a fatality zachytáva aj v básni Smútok si ťa nájde: „*Keď unavený vekom / vkročíš na posledný chodník / uvidíš seba a svet v korózii kvetov*“ (s. 22). Stručnosť spomínaných básní akoby aj z formálneho hľadiska umocňovala zobrazenie dynamiky našich životov. Lásku k žene vykresľuje v niekoľkých podobách. V láske fyzickej, plnej živočíšnej vášne, nachádza stratené tóny, ktoré pri splynutí s milovanou osobou zbiera a mení ich na harmonickú skladbu dvoch tiel: „*A ja premožený твоjím lonom / zdĺhavo a vecne / som tvoj každodenný domorodec / V tebe sa rozprestierajú / moje klaviatúry*“ (Na úsvite, s. 18). Lásku duševnú prirovnáva k hlbokým stopám, ktoré sa nedajú len tak odfúknuť ranným vánkom a tvoria s podstatou človeka nerozlučiteľný celok: „*... ostávaš všade kde si už raz bola / jedine tak vieš neodísť*“ (Stopy, s. 72). Tento posledný verš tvorí súčasne názov celej knihy, čím Klohna len zvýrazňuje posolstvo svojej zbierky. A v neposlednom rade je to láska k matke, ktorá sa rodí vždy ako prvá. Autor spomína na svoju mamu a píše jej, čo všetko pre neho znamenala: „*Rástol som v tebe / a teraz ty rastieš vo mne*“ (Mama, s. 52, báseň koncipovaná formou listu). V zbierke zaujme aj báseň, ktorou poukazuje na hektický a materiálny spôsob dnešného života v meste, v ktorom sú ľudia schopní vyrovnáť sa s realitou len pomocou úteku do snov (Tu bývam, s. 32). Klohnove básne sa príjemne čítajú a sú pomerne jednoduché na interpretáciu, čím sa zväčšuje okruh ich potenciálnych čitateľov. Autor možno aj prostredníctvom názvu zbierky symbolicky odkazuje to, po čom túži každý básnik. Preniknúť do duše čitateľa, lebo: „*Jedine tak vieš neodísť.*“

Martin Chudík